

„Aby náležitě byli připraveni pro své budoucí povolání duchovenské.“ Několik poznámek k tématu: farář jako absolvent ETF UK¹

Ondřej Macek

“...To be properly prepared for their future spiritual profession.” Comments on the topic of preparing graduates from the Protestant Theological Faculty of Charles University. Founded in 1919, the Hus Czechoslovak Protestant Theological Faculty in Prague, according to its statutes, was supposed to prepare protestant ministers for their future vocation. Is it at all possible for a minister to be the ‘end product’ of a theological university education? In this article the author explores the most important concepts of pastoral theology that appeared in German Protestantism during the 20th century. (Germany, and to some extent also Austria and Switzerland, all strongly influenced Czech protestant theology at that time and there are still very close relationships within this area.) The author comes to the conclusion, best summarised in Martin Luther’s own words: “Vivendo, immo moriendo et damnando fit theologus, non intelligendo, legendo aut speculando.”

Keywords: practical theology; pastoral theology; minister; clergy; mystic; piety; theological education

Podle svého organizačního statutu z roku 1919 měla Husova československá evangelická fakulta bohoslovecká v Praze „jednak pěstovati vědu evangelického bohosloví, jednak vychovávatí studující, aby náležitě byli připraveni pro své budoucí povolání duchovenské“. A to „pro českobratrskou církev evangelickou“ a potom i pro duchovenstvo „jiných církví

---

1 Tato studie je výsledkem tvůrčí činnosti vykonané na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v rámci programu Progres Q01 – Teologie jako způsob interpretace historie, tradic a současné společnosti. Rád bych tento text věnoval jako poděkování Ivě Květonové, faráře a pastorační pracovníci, díky které jsem měl možnost, která je žel pro řadu mých českých evangelických kolegů a kolegů nedostupná, totiž pracovat poslední léta v týmu – a mít tak pracovní i lidskou oporu, zpětnou vazbu, zdroj inspirace, doplňování, korekce, reflexe a mnoho dalšího.

stojících na půdě reformace, zvláště církve československé“, jak přidává doplněk statutu z roku 1935.²

V tomto příspěvku bych tedy rád na základě několik představ o duchovenském povolání,³ jež byly během uplynulého století formulovány v německé jazykové oblasti, která zdejší pěstování bohosloví ovlivnila nejvíce, vykreslil pár možných obrazů evangelických farářů a farářek. Nejde povětšinou o protichůdné možnosti, spíše o ostřeji vytesané vzory, které samozřejmě v realitě přirozeně působí jako souběžné inspirace.

1. Janův prst

Podle Dietricha Bonhoeffera (1906–1945) by měl být farář⁴ chudý, přirozený, střízlivý (ve smyslu nadhledu – vnímání skutečností z perspektivy Slova Božího), věčný (koncentrovaný na věc biblického svědectví),⁵ moudrý (dar Boží – míněna ovšem jakási až naivní laskavost v pastoračním rozhovoru) a zbožný.⁶ Farář by měl být trochu jako Jan Křtitel z isenheimerského oltáře od Matthiase Grünewalda – asketa, prorok s knihou Písma, který ukazuje na ukřižovaného Krista.⁷ (Vlastně farář jako svého druhu anachronismus.)

Povolání kazatele bylo pro dialektickou teologii paradoxním faktem, do kterého se osobnost faráře nemá co plést. Ježíš apoštoly prostě a jednoznačně zavolal a „něčím“ pověřil. A to nikoli na nějaký okamžik, ale na celý život. Svým způsobem je tedy i farář jen nositelem úřadu (povolání).

---

2 Citováno podle Slavomil C. Daněk, Jak studovat na Husově čs. evangelické fakultě bohosloveské, in: *Ročenka Husovy československé evangelické fakulty bohosloveské v Praze za rok 1938–1946*, Praha: Husova fakulta, 1947, 50–53.

3 Jedna ze stále vystupujících otázek, která ohledně farářů zněla, se týká toho, na kolik do výkonu jejich zaměstnání či povolání má vstupovat jejich individualita.

4 Část autorů, ze kterých budu vycházet, si ženu v tomto úřadě ještě neuměla představit. Přesto platí, že tam, kde je v textu „farář“, mohlo být napsáno „farářka“. Ne zcela korektním způsobem si tak zjednodušují stylistiku. Důsledně používám „faráři a farářky“ v appendixu, kde již nereprodukuji či neinterpretuji, ale formuluji svůj vlastní postoj.

5 Ostatně i pro Dietricha Bonhoeffera mělo kázání takřka sakramentální charakter, byť vnímal poměr subjektivity kazatele a objektivitu Slova. Stejně jako Kristus mluvil přiměřeně svým posluchačů, musí to dělat i kazatel přiměřeně svému sboru. Jde však o hledání středu mezi objektivitou a subjektivitou – musí být patrné, že tomu farář také věří. Farář je podle Bonhoeffera prvním hříšníkem ve sboru.

6 Uta Pohl-Patalog, Pastoraltheologie, in: Christian Grethlein – Helmut Schwier (eds.), *Praktische Theologie. Eine Theorie- und Problemgeschichte*, Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, 2007, 515–574. (Bonhoeffer vnímal na základě zkušeností z Finkenwalde jako velmi podstatné také společenství, skoro klášterního charakteru, ve kterém se společně roste ve zbožnosti.)

7 Reiner Marquard, *Karl Barth und der Isenheimer Altar*, Stuttgart: Calwer Verlag, 1995.

Od ostatních ho odlišuje nikoli způsob života, charakter či zbožnost, ale úkol. Celou svou bytostí, vším mluvením, konáním, chováním a jednáním má být Božím svědkem.⁸ Sám se ovšem musí stávat zcela nedůležitým, respektive být zastíněn věcí, které slouží, nemluvit o lidech natož o sobě, ale o věci církve. Stavět do popředí osobu kazatele je pokušení marnivosti, ješitnosti a pýchy.⁹ Vždyť *illum oportet crescere, me autem minui*. (J 3,30)

Hans Asmussen (1898–1968) z části dokonce jako by odmítl otázku, jak se má kázat,¹⁰ protože přece jde o to, co má služebník církve kázat. Člověk různě hledá vysvětlení, význam, smysl, pomoc, a do toho (mu) má vstoupit farář s cizorodým poselstvím o zjevení, jak je zaslechl – farář, který neodpovídá primárně na žádná lidská očekávání.

2. Povzbuzující soused

Zhruba v šedesátých letech se ovšem dostavilo jakési různě silné rozčarování, ve kterém se zdálo, že si Slovo nevystačí, že není samo o sobě dostatečně mocné, že samo nepůsobí. Faráři kážou a nic se neděje, nic nemění, nikdo jim nerozumí a oni nejsou schopni prolomit tu silnou skleněnou zeď, která je odděluje od jejich posluchačů, respektive současníků.¹¹

Předpokladem úspěšné komunikace je tedy například podle Ernsta Langeho (1927–1974) důsledná participace mluvčího na světě posluchačů (na jejich zkušenostech, pokušeních, šancích). Farář je lidská profese a farář se má proto osvědčit (i) jako člověk. Z toho vyplynul zároveň pokus vnímat to, že farářské povolání ztratilo během 20. století svou prestiž, respektive to, že je mnohdy společensky viděno jako neužitečné, jako výhodu. Vždyť přece také mnozí lidé jsou někdy v životě bez prestiže, pomíjení, handicapovaní, plní pocitu neužitečnosti, ohrožení či méněcennosti. – Lidé potřebují obyčejného dobrého souseda, ne někoho s ústy plnými velkých slov... Souseda, který si občas přijde půjčit žebřík, nebo si oni ten žebřík mohou půjčit od něho. A přitom se „to“ (už snad) děje (totiž komunikace evangelia).

Farář, nositel duchovenského úřadu, má zůstat členem sboru, nemá být před sborem, ale v něm.¹² Znovu bylo „objeveno“ všeobecné kněžství věřících – teologicky vzdělaný farář by měl pomáhat neteologům v jejich

8 Karl Barth, KD IV/3, § 71.

9 Wolfgang Trillhaas, *Der Dienst der Kirche am Menschen. Pastoraltheologie*, München: Kaiser, ²1958, 49.

10 Hans Christian Asmussen, *Die Offenbarung und das Amt*, München: Kaiser Verl., 1932.

11 Ernst Lange, *Predigen als Beruf. Aufsätze*, Stuttgart: Kreuz-Verlag, 1976, 96–141 (text z roku 1965).

12 Ideálem je ostatně sbor bez faráře.

službě uprostřed světa. Spolu s dalšími služebníky (vykonavateli určitých služeb) stimuluje a koordinuje. Úkoly a služby by neměl kumulovat, to totiž vede k diletantismu, ale měl by tu být (s dalšími) pro ostatní členy sboru jako ten, kdo je posílí v jejich vlastním dosvědčování evangelia ve světě, kdo je povzbudí k jejich vlastnímu životu z evangelia, kdo jim pomůže, kdo je pro takový život posílí.¹³

3. Náboženský hermeneut, který chodí pomalu

Farář je ten, kdo chodí na narozeninové návštěvy a tráví čas s lidmi. Farář má mít čas! Být pomalý v uspěchané společnosti, být příjemný, estetický, útulný, lokální (kontextem faráře je sousedství, vědomé přijímání nejbližšího regionu).¹⁴ Například podle Ralfa Hoburga (1960) je víc než teologie důležitá schopnost komunikovat. V prvé řadě není tedy farář prostředníkem nějakého teologického učení, ale reprezentuje určitý životní styl. Farář nemá pronášet teologické soudy, nýbrž žehnat. Svým způsobem života ovšem i reprezentovat jednotu učení a života. Při pobožnostech vnášet také skrze vlastní spiritualitu jistou svátostnost. (Musí tedy mimo jiné mít čas pro vlastní kontemplaci; sám se zastavovat a rozvíjet svůj vztah s Bohem.)

Oč rychleji ubývají tradice, o to naléhavěji je po nich někdy voláno, nebo jsou nově vytvářeny.¹⁵ Způsobem života se od nich odřezáváme (například od tradičního místa) a přece po nich toužíme. Farář by měl být tím, kdo upamatovává na tradice biblicko-křesťanské. Farářský úřad je místem křesťansko-biblické paměti. A kostely (církve) jsou místy otevřené reflexe smyslu, náboženské/spirituální zkušenosti, náboženské péče, místy pomocného doprovázení v životě, místy, kde je nabízena orientace a výklad.

Skrze faráře a jeho postavu se setkávají lidé s celou institucí. Podle Wilhelma Gräba (1948) jsou to právě individuality, kdo dává farářskému povolání tvar a podobu. (Ze sboru vybočuje farář i specifickým vzdě-

13 Eberhard Winkler – Gottfried Kretzschmar – Gottfried Holtz. *Handbuch der Praktischen Theologie. 1. Die Praktische Theologie (Einführung), Gestalt, Aufbau und Ordnung der Kirche, zur Person des kirchlichen Amtsträgers*, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1975.

14 Ralf Hoberg, Hirte oder Prophet? Zwei Modelle pastoraler Identität, in: Hans-Jürgen Abromeit (ed.), *Pastorale Existenz heute. Festschrift zum 65. Geburtstag für Hans Berthold*, Waltrop: Spenner, 1997, 201–219.

15 Albrecht Grözinger, *Die Kirche – ist sie noch zu retten? Anstiftungen für das Christentum in postmoderner Gesellschaft*, Gütersloh: Kaiser, Gütersloher Verl.-Haus, 1998, 134–141.

láním.)¹⁶ V době, kdy jsme svědky renesance náboženství a plurality náboženských fenoménů, ale také odsouvání církví na okraj společnosti, musejí být jejich reprezentanti schopni překračovat tradiční formy komunikace evangelia a hledat nové, přiměřenější svým současníkům.

Lidé shánějí nikoli velkého komunikátora, ale interpreta biblicko-křesťanské tradice.¹⁷ A farář ji reprezentuje (není to její moderátor, manažer, showman), ale její osobní ručitel. Má pečovat o tradice a jejich přežití, o udržení možnosti z nich čerpat. Je to intelektuální povolání, ve kterém jedinec nabízí druhým vlastní (ve smyslu kreativní) směs tradičního učení a péče o duši. Tedy nikoli řídicí funkcionář, ale někdy moderní rabín kombinující výklad, pastorační studium a promyšlení tradice.¹⁸ Úkolem faráře je nově (včetně formy) interpretovat poklady, moudrost a umění žít (*ars vitae*) vyrůstající z křesťanské tradice (i pro něho samotného). Na farářích by mělo být poznat, jakým životním stylem, jakou tradicí žijí; mělo by na nich být vidět živoucí křesťanské vykládání života.

4. Zubař, ke kterému nikdo nechce dobrovolně chodit, ale všichni jsou rádi, že má dostupnou ordinaci někde poblíž

Reakcí na rozevřené nůžky mezi výbavou absolventů teologických fakult a farářskou praxí byl již v šedesátých letech 20. století pokus Karla-Wilhelma Dahma (1931) zjistit s pomocí církevní sociologie, jaká jsou vlastně společenská očekávání od farářů a farářek, jaká funkční oblast jim je přisouzena ve stále více se profesionalizujícím světě.¹⁹ Dahm se tehdy dočkal dvou odpovědí: prezentovat a prostředkovat základní (etické) hodnoty a kompetentně doprovázet v krizích či ve zlomových okamžicích života (diakonie a kasuálie).

Podle Dahma měla farářskému povolání prospět profesionální koncentrace na tyto dvě klíčové oblasti. Jeho koncept zapadal do klimatu kolem roku 1968, kdy byla intenzivně (ale v zásadě neúspěšně) požadována reforma studia bohosloví žádající přenesení důrazu z biblické, historické a systematické teologie na teologii praktickou, respektive zejména ve prospěch výuky v terapeutických a pedagogických dovednostech.

¹⁶ Wilhelm Gräb, *Religion als Deutung des Lebens. Perspektiven einer praktischen Theologie gelebter Religion*, Gütersloh: Gütersloher Verl.-Haus, 2006.

¹⁷ Grözinger, *Die Kirche – ist sie noch zu retten?*, 134–141.

¹⁸ Grözinger, *Die Kirche – ist sie noch zu retten?*, 134–141.

¹⁹ Karl-Wilhelm Dahm, *Beruf Pfarrer. Empirische Aspekte zur Funktion von Kirche und Religion in unserer Gesellschaft*, München: Claudius-Verlag, 1971.

Částečně podobným směrem se ve svých úvahách vydala o více než generaci později i Isolde Karle (1963). Faráři podle ní patří mezi klasické univerzitní profese: lékaři, právníci a teologové.²⁰ Stejně jako u doktorů a právníků jde i zde o bezprostřední práci s lidmi, mezilidskou interakci, jednání tváří v tvář. Tyto klasické profese řeší existenciální problémy: zdraví, vinu, strach, smutek, problémy duše.

Svým způsobem mají jako lékaři, právníci i faráři klienta a je tedy primárně třeba získat jeho důvěru a udržet si ji. I pro faráře existují určité požadavky na jeho jednání a profesní standardy: zachování tajemství, důvěra, důvěryhodnost, zdvořilost, spolehlivost, svědomitost, angažovanost, trpělivost, ohled, takt, věrohodnost. (Podle Karle je druhá fáze vzdělávání farářů – vikariát, stejně důležitá jako první – univerzita.) S profesionalitou pak souvisí znalost vlastních kompetencí, hranic, schopnost delegovat i předávat jiným odborníkům.

Pracujeme stále častěji s „křesťany v odstupu“. Přicházejí kvůli kasuálními či v krizi, máme (jako faráři) jednu šanci a další nemusíme dostat. Nepotřebují nás, hlásí se jen v určitém okamžiku, ale požadují absolutní a spolehlivý servis (mj. z toho plyne potřeba dostupnosti a kontinuity).

Nelze si myslet, že do našeho soukromí nikomu nic není. Důvěra se získává z celkového dojmu. Farář nemá žádný *character indelebilis*, žádnou vyšší duchovenskou kvalitu. Ale vzbudí-li pocit důvěryhodnosti, je to stejně důležité jako jeho teologické schopnosti, ne-li důležitější. Podle Isolde Karle osobu nejde oddělit od úřadu, jako u například u lékaře nelze ani u faráře zcela oddělit volný a pracovní čas, stejně jako pracovní a soukromé perspektivy. Byť první důvěra ovšem platí jeho práci, úřadu, roli, ne jeho osobě.

Předávání (prostředkování) evangelia je věcí umění, kterému je třeba se naučit a vykonávat jej co nejprofesionálněji (co nejlépe). Farář má ukazovat na smysl, zpřítomňovat a upamatovávat na formativní vyprávění křesťanské víry ve společnosti, která hledá orientaci, ale je individualistická. Farář si má být vědom obrovského úkolu, který přesahuje jeho možnosti, a tak ve všem konání a jednání spoléhat na Ducha Božího. Farář je profesionál pro náboženskou komunikaci. Má druhé uvádět do biblické řeči a způsobu křesťanského myšlení. Prostředkovat evangelium srozumitelně a živě. Tedy: pracovní profesionalita, koncentrace na Bibli a důvěryhodnost.

²⁰ Isolde Karle, *Der Pfarrberuf als Profession. Eine Berufstheorie im Kontext der modernen Gesellschaft*, Gütersloh: Chr. Kaiser/Gütersloher Verlagshaus, 2001.

5. Mystagog

V roce 1982 vydal Manfred Josuttis (1936–2018) svou první knihu týkající se pastorální teologie *Pfarrer ist anders*.²¹ Jinakosti si tehdy všímal v rovinách sociologické (nedostatečné rozlišování mezi: akademici a úředníci, náboženství a práce, práce a volný čas), psychologické (emoce, které platí jejich roli, nikoli osobně; riziko narcismu) a teologické (symbolizace jinačnosti Boha), respektive se zabýval především nadlidskými očekáváními, se kterými se duchovní setkávají. Odpověď tehdy našel v podtržení modlitby, vnímavosti pro pokušení a v důsledně žité doxologii (rozlišování mezi Bohem a člověkem). Zároveň se zasazoval o transparentní a kontrolované zacházení s mocí, která je s farářským povoláním spojena; emoce, zkušenosti a hloubku v kázáních, která dosud zůstávala jen na suché a věčné rovině; a také jako jeden z prvních otevřeně poukázal na neprozíravé a povrchní zacházení se sexualitou u farářů, respektive na mimo jiné velké riziko rozvodovosti.

O necelých dvacet let později některé části svého konceptu dopracoval a označil faráře za průvodce v zóně posvátna.²² Ta byla vždycky jakoby skrytá a dnes představuje jakousi alternativu proti destruktivním tendencím mamonismu. Farář je reprezentantem (symbolem) posvátna – vykonává svátostné rituály, vypráví svaté mýty a uvádí do svátostného života. Musí mít ovšem vlastní spirituální bázi. Sám musí být Bohem uchvácen. A musí zvládat techniku komunikace v posvátnu. Těžiště farářského povolání leží v bohoslužbách. – Bohoslužby prostředkují život, skutečný; uvádějí do prostoru posvátna.

Farář by tedy měl vždy vidět ještě jiný rozměr života uprostřed brutální fakticity, cítit hlubší dimenzi, uchovat si navzdory všemu vztah k poslední skutečnosti označované slovem Bůh. Spiritualita je způsob ochrany a posílení života – proti smrti, proti omezením, proti ochromení. Farářovo místo je u přechodů, křižovatek, proměn života. Je průvodce, vrátný, mediátor, zasvěcovatel. Jeho médiem je řeč; poesie – obsahující prvky reálna, fikce a imaginace –; podobenství, metafora. Jeho nástrojem je modlitba – vni-

21 Manfred Josuttis, *Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie*, München: Kaiser, 1982. Michael Klessmann si ve své pastorální teologii vtipně na tomto autorovi všiml jazykového vývoje, kterým ve svých pracích, podobně jako další autoři, prošel v období zhruba dvaceti let. Zatímco v osmdesátých letech mluvil pouze o „farářích“, na začátku devadesátých let už jednu kapitolu knihy *Der Traum des Theologen* nazval „bratři (a sestry)“ a v jejich závěru psal „o farářkách a farářích“. Viz Michael Klessmann, *Das Pfarramt. Einführung in Grundfragen der Pastoraltheologie*, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Theologie, 2012, 159.

22 Manfred Josuttis, *Die Einführung in das Leben. Pastoraltheologie zwischen Phänomenologie und Spiritualität*, Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 2004.

mání všemohoucnosti a omezenosti – a Písmo, které ukazuje kudy do posvátna.

Josuttis se dokonce ptal, jak by ve farářském povolání mohlo vyniknout i něco specificky ženského? Ženy byly vůdkyněmi, kazatelkami, prorokyněmi, záchránkyněmi, vyhledávaly potřebné, byly apoštolkami, přítelkyněmi Božími, duchovními sestrami i kněžkami. (Dospělá a zkušená žena může být kvalitní vůdkyní; mladší i starší sestra může mít ochrannářský instinkt, může být rádkyní; manželka a milenka může provokovat ženskou solidaritu, ovšem také vzbuzovat mužskou touhu; může se dělit o své hluboké životní prožitky; matka dává pocit ochrany, úkrytu, ale někdy rovněž vzbuzuje potřebu odstřížení.) Ženskou variantou mystagoga je podle něho porodní bába.²³ Farářka je duchovní průvodkyně, porodní bába, asistentka, pomáhající při namáhavém, ale osvobozujícím novém narození.²⁴

Závěrem

Můžeme přidávat ještě další obrazy, kým nebo jakým farář má či nemá být. Je ovšem i tak dost zřejmé, že pravděpodobně nikdo takový neopouštěl a neopouští ani dveře teologických fakult (včetně těch vedoucích z Černé 9 v Praze 1) ani vrata církevních ústředí (nevyjímaje Jungmannovu 9 v Praze 1) či vikariátních seminářů. A že to nezachrání dokonce ani Komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů... Zkrátka, že víc než co jiného zde platí Lutherovo: *Vivendo, immo moriendo et damnando fit theologus, non intelligendo, legendo aut speculando.*²⁵

---

²³ Josuttis, *Die Einführung in das Leben*.

²⁴ Stranou nechávám problematiku „ženy v mužském povolání“. Ulrike Wagner-Rau, *Zwischen Vaterwelt und Feminismus. Eine Studie zur pastoralen Identität von Frauen*, Gütersloh: Gütersloher Verl.-Haus Mohn, 1992. Brigitte Enzner-Probst, *Pfarrerin. Als Frau in einem Männerberuf*, Stuttgart – Berlin – Köln: Kohlhammer, 1994. U. Wagner-Rau podtrhuje psychologické rozdíly mezi muži a ženami, fara je otcovský prostor ženám nepřístupný. Rozdíly mezi pohlavími mohou být obohacující nabídkou. B. Enzner-Probst zdůrazňuje nevyrovnanost, ženy musejí profesně zvládat totéž co muži, pohybují se však v odlišné sociální struktuře. Tato debata ovšem potvrdila, že osobu nelze oddělit od úřadu – má vlastnosti, schopnosti, důrazy a sociální struktury. Ženy stále vlastně nejsou plně uznávány v rolích otců.

²⁵ WA 5, 163, 28n (Operationes in Psalmos, 1519–1521).

Appendix: Empatický inspirativní mystik, průvodce tančící na hraně, příběh o Ježíšovi a naději²⁶

Mystik: Daleko výraznější pozornost by měla být věnována vnitřnímu životu farářek a farářů, jejich spirituální formaci, nabývání osobní duchovní zkušenosti, návyku a opoře v pravidelné modlitbě – vedoucí k co největší důvěře v Boha a k co největší nezávislosti na světě. Farářky a faráři by měli také hledat současné podoby rituálů; jít a vést i tam, kde je bolest (diakonie).

Empatický: Farářky a faráři by měli být vedle teologie, religionistiky, filosofie a pedagogiky vzděláni zejména v krizové intervenci a některém nedirektivním psychoterapeutickém přístupu. Tedy být kompetentní k pomoci v životní situaci, kdy tady a teď došly či docházejí zdroje pro její zvládnutí. A potom schopni ježíšovsky nehodnotícího, bezpodmínečného, empaticky komunikovaného přijetí, ze kterého bude patrné, že farářce či farářovi na tom, s kým se setkává, záleží a že mu nabízí porozumění i zakoušení toho, že není odcizen a sám. Tento pohyb jednoho ke druhému může být silou, ze které vyrůstá setkání a dost možná i hluboká společná modlitba.²⁷

Inspirativní: Osoba a osobnost farářky či faráře je žel (!) součástí jimi vykonávaného povolání. Nezbytná je tedy jejich osobní integrita, životní zkušenost, jejich kreativita ve vlastním životě z evangelia i v jeho dosvědčování. Musejí být důvěryhodní stejně jako kompetentní v odpovědích. Být vpravdě ospravedlněnými hříšníky a díky tomu snad i více umět zacházet sami se sebou. Být schopní reflexe, vzdělávání, spolupráce. Být zodpovědní, mít výdrž v problémech; schopní zkoumat, reflektovat, organizovat. Ochotni svým nasazením pomáhat druhým, aby také skrze vztah s Bohem našli své místo ve světě. Umět zacházet s časem (rodina, koníčky, vzdělání, duchovní život). Mít rádi lidi, Boha i sebe.

Průvodce: Farářky a faráři vykonávají své povolání odpovědně, ale zároveň jsou si vědomi svých možností, nepřeceňují je ani sebe, důvěřují Bohu i druhým. Jsou poctiví v představování toho, co znají z Božího království,

²⁶ Na symposiu, kde část tohoto příspěvku zazněla, jsem byl v diskusi vyzván, abych připojil „svůj“ obraz faráře. Formulování jakési vlastní pastorální teologie by nutně musela předcházet minimálně zevrubná analýza současné církevní či náboženské situace, ale také teologie ordinace a samotného úřadu. A samozřejmě jakákoli moje úvaha tímto směrem je těžce konfrontována s mými vlastními pokusy „být farářem“. Následující oddílek je tedy pouze zkratkovitým vyjádřením toho, co se mi jeví jako podstatné „kompetence“ farářek a farářů naší doby.

²⁷ Carl Ransom Rogers, *Způsob bytí. Klíčová témata humanistické psychologie z pohledu jejího zakladatele*, Praha: Portál, 2014.

i v odkazování na další zdroje poznání. Nestrhávají pozornost na sebe, ale ukazují k Bohu, před kterým je každý odpovědný sám za sebe.

Tančící: K tanci je třeba vtipu, citu, emoce, estetičnosti, odvahy, kreativity i nějakého povědomí o kultuře (v nejširším významu toho slova). Víra je podobně jako teologie otevřeným dobrodružstvím.

Na hraně: Farářky a faráři jsou připravení pohybovat se na hranách světů, mimo standardní situace. Těm, kteří jsou pod zákonem, být pod zákonem; těm, kteří jsou bez zákona, být bez zákona.²⁸ Pracovní zkušenost mimo církev a přidružené „spolky“ je výhodou.

Příběh o Ježíšovi a naději: V setmělém světě žijí, symbolizují, představují (co nejpraktičtěji) Ježíše jako cestu (např. způsob jednání), pravdu (např. pohled na informace) i život (např. kontakt se Zdrojem),²⁹ který neskončí v nedobré tmě.

---

²⁸ 1 K 9,20–23.

²⁹ J 14,6.